

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ
ΟΔ. ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ 2-4, 311 00 ΛΕΥΚΑΣ
ΤΗΛ. 2645022415 – ΦΑΞ. 2645025354
e-mail imlefith@gmail.com

**Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ,
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΤΟΥ ΙΘΑΚΗΣΙΟΥ**

Ο Ιερομάρτυρας Ευγένιος γεννήθηκε τό 1752 στή βενετοκρατούμενη Ιθάκη. Είχε τήν εὐλογία νά γεννηθεῖ μέσα σέ ἀκραιφνῶς Ὁρθόδοξο πνευματικό περιβάλλον ἀπό εὐσεβεῖς γονεῖς, τόν ἱερέα Κωνσταντῖνο Καραβία – Τσεμπέρη καί τήν πρεσβυτέρα Μαργαρίτα, λαμβάνοντας τό ὄνομα Εὐστάθιος στόν παλαίφατο Ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου, στό ὕψωμα Κουνουβάτο τοῦ σημερινοῦ χωριοῦ Περαχώρι, ἀκριβῶς δίπλα ἀπό τόν τόπο τῆς γέννησης τοῦ ἄλλου μαρτυρικοῦ γόνου τοῦ ἴδιου νησιοῦ, Ἁγίου Ραφαήλ τοῦ Ἰθακησίου.

Στό οἰκογενειακό του περιβάλλον ἀνατράφηκε «ἐν παιδείᾳ καί νοουθεσίᾳ Κυρίου». Στή γενέτειρά του δέχθηκε τήν ἐγκύκλια μόρφωση καί ἀργότερα σπούδασε στό Μεσολόγγι, στήν Κεφαλληνία καί στήν περιώνυμη «Εὐαγγελική Σχολή» τῆς Σμύρνης. Ἐκεῖ ἐκάθη μοναχός, λαμβάνοντας τό ὄνομα Εὐγένιος καί χειροτονήθηκε Διάκονος καί Πρεσβύτερος, μᾶλλον ἀπό τόν τότε Μητροπολίτη Σμύρνης καί μετέπειτα Οἰκουμενικό Πατριάρχη Γρηγόριο Ε'.

Θά διαπρέψει ὡς Διδάσκαλος τοῦ Γένους στό Αἰτωλικό, στήν Ἀδριανούπολη, στή Φιλιππούπολη, στήν Ἀγκιάλο, ἀλλά καί στήν Κωνσταντινούπολη, κοντά στούς Φαναριῶτες Ἡγεμόνες τῆς Μολδαβίας καί τῆς Βλαχίας ὡς διδάσκαλος τῶν παιδιῶν τους.

Χειροτονήθηκε Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως τό 1808, ὅμως δέν κατόρθωσε νά μεταβεῖ στήν ἔδρα του ὕστερα ἀπό ραδιουργίες τῶν Τούρκων. Τό 1813 ἐπελέγη ἀπό τόν νέο Πατριάρχη Κύριλλο Στ' καί τήν περί αὐτόν Σύνοδο γιά τή Μητρόπολη Ἀγκιάλου (σημερινή Βουλγαρία).

Ο Ίεράρχης Εὐγένιος ξεχώρισε για τή σωφροσύνη, τή μόρφωση καί γενικά για τὰ Θεοδώρητα χαρίσματά του· κυρίως, για τή γενναιότητα καί τήν ἐτοιμότητά του νά θυσιάσει πρόθυμα ὡς Καλός Ποιμένας καί τή ζωή του ἀκόμα για τὰ πνευματικά του παιδιά. Μιμητής τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, μέ νηφάλια κρίση ἀντιμετώπιζε ὅσα συνέβαιναν στήν ἐπαρχία του· ἐργαζόταν για τή διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου· ἔφερε εἰς πέρας τό καθήκον του. Δίδασκε συνεχῶς καί συμβούλευε τὰ πνευματικά του παιδιά. Λειτουργοῦσε ὡς πατέρας ἀληθινός, ἀνύστακτος ἡγέτης «τῶν φιλοχρίστων Ρωμαίων», Νοιαζόταν για κάθε ἔργο εὐποιΐας, δείχνοντας ξεχωριστή μέριμνα για τήν ἴδρυση σχολείων «τῶν Φώτων καί τοῦ Εὐαγγελίου».

Ὅταν ἐξεργάγη ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση τόν Φεβρουάριο τοῦ 1821 στίς Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες, ὁ Εὐγένιος βρισκόταν στήν Ἀγχίαλο. Ἦταν καί ὁ ἴδιος ἀναμεμιγμένος στήν προετοιμασία τοῦ Ἀγώνα, μνημένος ἀπό καιρό στήν Φιλική Ἐταιρεία, ὅπως οἱ πλέον γρηγοροῦσες συνειδήσεις τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ. Τό ποίμνιό του ἀγωνιοῦσε, προσμένοντας τή βέβαιη τουρκική ἀντίδραση. Ὁ Εὐγένιος, ἂν καί μπορούσε νά διαφύγει στήν ἀγγλοκρατούμενη Ἰθάκη ἢ στήν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, παρέμεινε κοντά στό ποίμνιό του.

Τήν Παρασκευή πρό τοῦ Λαζάρου τοῦ 1821 συνελήφθη καί προσήχθη στό Διοικητήριο τῆς πόλης, ὅπου χλευάσθηκε, ἐξυβρίσθηκε καί προπηλακίσθηκε ἀτιμωτικά. Κατόπιν, τέθηκε πάνω σέ ἄλογο χωρίς ἐφίππιο (σέλα), κοιτάζοντας πρός τὰ πίσω καί μέ τὰ πόδια δεμένα κάτω ἀπό τήν κοιλιά τοῦ ζώου. Διαπομπευόμενος ἔτσι καί μέ τή συνοδεία ἐξαγριωμένων ἐνόπλων, στάλθηκε ἔτσι διά ξηρᾶς, στόν τόπο τοῦ μαρτυρίου του.

Μετά ἀπό πολυήμερο ταξίδι, ἔφτασε στήν Πόλη τό πρωῖ τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Ρίχτηκε ἀμέσως στή φυλακή τοῦ «Μποσταντζήμπαση», τήν πιό ἀπαίσια φυλακή τῆς Πόλης, τόπο σκληρῶν βασανιστηρίων, ὅπου συνάντησε νά κρατοῦνται τούς Μητροπολίτες Ἐφέσου Διονύσιο, Νικομηδεῖας Ἀθανάσιο, Δέρκων Γρηγόριο, Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεο, Θεσσαλονίκης Ἰωσήφ καί Τυρνόβου Ἰωαννίκιο μαζί μέ λαϊκοὺς ἐκ τῶν προκρίτων τοῦ Γένους.

Μέ τὰ ἀλλεπάλληλα βασανιστήρια, στά ὁποῖα ὑποβλήθηκαν προκαλοῦνταν συνεχῶς ἀπό τούς Τούρκους δεσμοφύλακες νά ἀπαρνηθοῦν τήν Πίστη τους στόν Σωτήρα Χριστό καί νά προδώσουν τὰ τῆς Ἐπανάστασεως. Τίποτε ὅμως δέν ἔκαμψε τό φρόνημά τους.

Πρώτιστος ὄλων σέ θάρρος καί καρτερικότητα, ἀναδεικνύεται ὁ ἱερώτατος Εὐγένιος, ὁ ὁποῖος ἀπευθύνει καί στούς ὑπόλοιπους φυλακισμένους, λόγους ἐνισχυτικούς μπροστά στό μαρτύριο πού ξανοίγεται μπροστά τους. Στήν ὥρα αὐτή τῆς δοκιμασίας ἐντείνεται ὄλων ἡ προσευχή. Οἱ ἔγκλειστοι Ἀρχιερεῖς ἐξομολογοῦνται ὅ ἕνας στόν ἄλλον καί ἐτοιμάζονται νά δεχθοῦν ὡς ἐφόδιον ζωῆς αἰωνίου τό Δεσποτικό Σῶμα καί Αἷμα, λίγο πρῖν καί αὐτοί προσφέρουν τήν ἴδια τους τήν ὑπαρξη θυσία αἱματηρή στόν ζῶντα Θεό.

Ὅπως γράφει ὁ ρήτορας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος, «ὁ ἱερός Ἀγχιάλου, ζήλου Θείου Πνεύματος πλησθεῖς, ἀνέκραξεν ἐκ τοῦ μέσου τῶν βασανιστηρίων:

«Ὡ δῆμιοι, τί στοχάζεσθε; Μικρά δι' ἡμᾶς εἶναι ταῦτα τά κολαστήρια. Κόψετε μας τά μέλη, συντριψατέ μας τά ὀστέ, καύσατέ μας τάς σάρκας, ἐπινοήσατε πᾶν εἶδος ἀνηκούστου τιμωρίας, ὅλα θέλομεν τά ὑποφέρη μετά χαρᾶς. Διά μίαν δράκα αἵματος κυκλοφοροῦντος εἰς τάς φλέβας μας, διά μίαν λεπτήν ἀέρος ἀναπνοήν, δέν πωλοῦμεν τήν εὐσέβειαν εἰς τήν μανίαν τῆς ἀσεβείας. Ἀρχιερεῖς εἴμεθα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Μαρτύρων, ποιμένες λαοῦ, διά τόν ὁποῖον ὠρκίσθημεν καί νά ἀποθάνωμεν, μαθηταί τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἀπέθανεν σήμερον ἐπί τοῦ Σταυροῦ. Δέν φοβούμεθα τούς ἀγρίους τοῦ σώματος κολαστάς, ἀλλ' ἀφορῶμεν πρός τόν δίκαιον τῶν ψυχῶν βραβευτήν. Δέν βλέπομεν τάς γηίνους καί τάς προσκαίρους βασάνους, ἀλλά μετροῦμεν τούς ἐν Οὐρανοῖς ἀμαράντους στεφάνους· δέν φρίττομεν τήν στιγμὴν τοῦ θανάτου, ἀλλ' ἀποσκοποῦμεν πρός τῆς μακαρίας ζωῆς τήν αἰωνιότητα. Μάθετε ἐξ ἡμῶν ποίαν δύναμιν ἔχει ἡ Πίστις τῶν Χριστιανῶν. Μάθετε ποῖον τό ἔθνος, τό ὁποῖον θέλετε νά τρομάξητε διά τῶν βασάνων σας· μάθετε ὅτι οἱ Ἕλληνες γνωρίζουσι νά προτιμῶσι νά ἀποθνήσκουν μυριάκις παρά νά προδώσωσι τούς ἀδελφούς καί τήν πατροπαράδοτον αὐτῶν Πίστιν, ἥτις τούς κάμνει τροπαιούχους τοῦ κόσμου νικητάς, κληρονόμους τῆς αἰωνίου δόξης εἰς τά Παλάτια τοῦ Βασιλέως τῶν Οὐρανῶν».

Τήν ἐπομένη, Κυριακή τοῦ Πάσχα, 10 Ἀπριλίου 1821 καί ἀφοῦ προηγηθεῖ ὁ ἀπαγχονισμός τοῦ «Μεγαλομάρτυρα τοῦ Ἀγώνα» Πατριάρχη, Ἀγίου Γρηγορίου Ε', θά ἔρθει τό μαρτυρικό τέλος τῶν τριῶν ἐκ τῶν Ἱεροματύρων: τοῦ Ἀγχιάλου Εὐγενίου, τοῦ Ἐφέσου Διονυσίου καί τοῦ Νικομηδείας Ἀθανασίου. Ὁδηγήθηκαν στήν ἀγχόνη καί οἱ τρεῖς μέ τήν ἀρχιερατική τους ἀμφίεση σέ τρία διαφορετικά σημεία τῆς Πόλης. Ἀκολούθησαν τρομακτικά ἔκτροπα στούς δρόμους τῆς Πόλης, στή Σμύρνη καί τή

Μικρασία. Ένα ασυγκράτητο, εξαγριωμένο πλήθος όπλισμένων Τούρκων και γενιτσάρων ξεχύθηκε, σφάζοντας, λεηλατώντας.

Ο Αγκιάλου Εὐγένιος μεταφέρθηκε στην ανατολική ακτή του Κερατίου Κόλπου. Ατρόμητος και άπτόητος, περιβλήθηκε τον βρόγχο της άγχόνης με ήρωική καρτερία. Τόν κρέμασαν στην Κιγκλιδωτή Πύλη (Παρμάκ - Καπουσού) του Γαλατᾶ και μέ τον τρόπο αυτό παρέθεσε τό πνεῦμα του «εις χειρας Θεοῦ ζώντος», δίχως νά πάψει νά δοξάζει τον Θεό.

Τό πάντιμο λείψανό του παρέμεινε κρεμασμένο για τρεῖς όλόκληρες μέρες. Έπειτα, τό ἔσυραν άτιμωτικά μέχρι την άκροθαλασσιά, και τό έκσφενδόνισαν στη θάλασσα, όπως του Πατριάρχη. Παραμένει άγνωστο αν ένταφιάσθηκε και ποῦ.

Όπως γράφει ό Ίθακήσιος λόγιος Ίπποκράτης Καραβίας, ό Εὐγένιος αναδείχθηκε «έγκαλλώπισμα της Όρθοδόξου Έκκλησίας, σέμνωμα του Έλληνικού Γένους, άγλάισμα της ιδιαιτέρας του πατρίδος Ίθάκης». Υπήρξε «έν μέν τῇ ζωῇ ό σοφός διδάσκαλος, ό ένάρετος και θεοπρεπής Ιεράρχης, ό πιστός τηρητής των ιερών κανόνων και των παραδόσεων της Έκκλησίας, ό άκραιφνης, ό άγνός και ένθερμος πατριώτης, έν δέ τῷ θανάτῳ ἔλαβεν έπαξίως τον ένδοξον του μαρτυρίου στέφανον».

Και σύμφωνα μέ τον άλλο Ίθακήσιο βιογράφο του, Νικόλαο Καραβία – Γρίβα: «Όποιος άρα ἔπαινος δέν χρεωστεῖται εις τον αοίδιμον τουτον Αρχιερέα, τον τύπον και τό παράδειγμα της άρετης, τον διδάσκαλον και μαθητήν του Εὐαγγελίου, τον υπέρ πίστεως και πατρίδος άγωνισθέντα και υπέρ της έλευθερίας την ζωήν του θυσιάσαντα μέ άκραν γενναιότητα και σταθερότητα! Αιωνία σου ή μνήμη, άνερ μακάριε! Δέν απέθανες, όχι, αλλά ζῆς, δοξασμένος και στεφανωμένος μέ τον άμάραντον στέφανον της εὐκλείας. Εἶσαι τό αντικείμενον του θαυμασμοῦ όλων των ζώντων. Εἶθε πολλοί νά μιμηθῶσι τό παράδειγμά σου, την άρετήν και τον βίον σου, διά νά αποκτήσωσιν όχι την ψευδη, αλλά την αληθῆ εκείνην δόξαν, την άγήρατον και άθάνατον, της όποίας ήξιώθης!»

Δοξάζουμε, λοιπόν, τον «ένδοξαζόμενον έν ταῖς μνειαις των Αγίων Του» Κύριό μας για αυτή την μεγάλη πνευματική δωρεά και ευχόμαστε όλους, κληρικούς και λαϊκούς, νά μάς αξιώσει νά δίνουμε πάντοτε τό «μαρτύριον της συνειδήσεως» και, τελικά, την «καλήν άπολογίαν, την επί του φοβεροῦ βήματος του Χριστοῦ», αναδεικνύοντάς μας κοινωνούς της Βασιλείας Του· συμπολίτες του Αγίου Εὐγενίου και πάντων των Αγίων. Αμήν.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ

Ἦχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Οὐρανίου λειμῶνος ὡς ἀρτίφυτον βλάστημα,
γόνον εὐκλεῆ τῆς Ἰθάκης, Ἀγχιάλου τε Προέδρον,
ἐν ὕμνοις ἐορτίοις καὶ ᾠδαῖς, Εὐγένιε, τιμῶμεν σε πιστοί·
τὸ τῆς πίστεως γὰρ δένδρον μαρτυρικῶς
ἐλίπανας δι' αἱμάτων.
Δόξα τῷ δεδωκότι σοι ἰσχύν·
δόξα τῷ ἀθλοθέτῃ σου·
δόξα τῷ ἀπλανῆ σε ὁδηγόν
δωρησαμένῳ ἡμῖν.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ

Ἦχος πλ. δ'. Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατηῆλθες.

Ως τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς γνησιώτατος,
Σταυρὸν ἐπ' ὤμων σου ἤρας, Εὐγένιε,
τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ τῆς Ποίμνης προθύμως τυθεὶς,
ἀμαράντους στεφάνους ποθήσας ἡδύτατα
καὶ θανάτου τὸ κέντρον μηδόλως πτοούμενος·
ὁ Ἀναστάς γὰρ τοῦτο συνέτριψεν.

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

Βασάνους γενναίως ὑπενεγκών,

πολίτης ἐγένου Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν·
αὕτη γάρ σοι μόνη ἐπήρκει ὡς βραβεῖον,
Εὐγένιε τῷ ὄντι πανιερώτατε.

Γάννυται Ἰθάκη ἢ ἐπὶ γῆς
σὲ ἐνεγκαμένη καὶ σεμνύνονται ἐπὶ σοί,
Εὐγένιε πάτερ, τὰ τέκνα Ἀγχιάλου,
σὺν δήμοις Ἀσωμάτων ὑπερτιμῶντα σε.

Γένους Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν
καὶ ὁμογενῶν σου φύλαξ φάνηθι ἀγρυπνῶν,
Εὐγένιε θεῖε, ποιμὴν τῆς Ἀγχιάλου,
πολίτα Βασιλείας τῆς παμποθήτου σοι.